

Rozdíly ve využívání copingových strategií mezi chlapci a děvčaty středních škol Olomouckého kraje

Martina Zouharová, Irena Plevová, Marie Chrásková

Abstrakt

Předložený příspěvek se zabývá copingovými strategiemi, které jsou využívány při zvládání jakékoli zátěže či náročné životní situace. Hlavním cílem práce bylo zjistit, zda existují významné rozdíly při výběru copingových strategií mezi chlapci a děvčaty v období adolescence. Ke sběru dat byl použit standardizovaný dotazník SVF 78 (Janke et al., 2003). Dotazník je využíván pro rozlišení způsobů zpracovávání stresu a diagnostikuje pozitivní a negativní strategie zvládání. Výzkumný soubor tvořili žáci středních škol Olomouckého kraje, celkem 155 žáků, 73 dívek (47 %) a 82 (53 %) chlapců. Statistické zpracování výsledků poukazuje na častější výběr pozitivních copingových strategií u chlapců.

Klíčová slova: adolescent, škola, zátěž, coping.

Differences in the use of coping strategies among boys and girls of secondary schools in the Olomouc Region

Abstract

The submitted article considers coping strategies that are used to handle any burden or difficult life situation. The main aim of the study was to find out whether there are

significant differences in choosing coping strategies among boys and girls during adolescence. A standardized SVF 78 questionnaire was used to collect data (Janke et al., 2003). The questionnaire was used to distinguish ways of dealing with stress, diagnosing positive and negative coping strategies. The research group consisted of students of secondary schools in the Olomouc region, a total of 155 pupils: 73 girls (47%) and 82 (53%) boys. The statistical processing of the results shows more frequent selection of positive coping strategies among boys.

Key words: adolescent, school, stress, coping.

DOI: 10.5507/epd.2019.024

Úvod

Vyrovnání se se stresem je proces neustálého zpracování a vyhodnocování informací z měnícího se vztahu mezi jednotlivcem a jeho prostředím (Lovenjak, Peklaj, 2016). Adolescence je vývojové období, ke kterému patří kromě jiných specifík větší intelektuální zátěž a porovnávání či soutěžení v oblasti studijních výsledků s vrstevníky. Je správné, že škola staví prostřednictvím požadavků a složitých úkolů adolescentům do života překážky, ale není správné, že reakce na tyto nároky, které mohou adolescenti vnímat jako zátěžové, zůstávají často mimo pozornost pedagogických pracovníků. Pobyt ve škole by měl být pro adolescenty mimo jiné také místem nabízejícím soustavnou přípravu pro řešení ještě komplikovanějších situací a překážek, které je mohou v budoucím životě potkat. V předloženém příspěvku je pracováno s pojmy školní zátěž a copingové strategie, které si vzhledem ke svým zkušenostem, schopnostem a možnostem vybírají žáci ze středních škol Olomouckého kraje. V rámci zodpovězení hlavní výzkumné otázky je v příspěvku srovnán výběr copingových strategií mezi chlapci a dívkami.

1 Školní zátěž v adolescenci

V dospívání čelí děvčata a chlapci náročným vývojovým úkolům, jako je zařazení se do skupiny vrstevníků, odpoutání se od rodiny a především v tomto období dochází k formování vlastní identity. Adolescenti se musí v každodenním životě konstruktivně zabývat nejrůznějšími stresory. Dosažení pozitivních výsledků v jejich zvládnutí určuje úspěšné budoucí pochopení závažnějších stresorů, kterým čelí dospělí (Markova, Nikitskaya 2013). Škola, kde adolescenti tráví nejvíce času, je sama o sobě prostředím, na které je možno nahlížet jako na zdroj stresu a místo pro vznik esenciálních zátěžových situací. Školní zátěžová situace je tedy taková, ke které dochází na školním území nebo

se školou úzce souvisí. Taková situace navíc bývá nezdědka spojována s nepříjemnými psychickými stavy, které mohou ve své podstatě v krajním případě vést až k narušení bio-psycho-sociální sféry žáka (Čáp, 2001). Stres má velký vliv na psychický vývoj během celého dospívání a prožíván v důsledku školní docházky, může negativním způsobem ovlivnit nejen školní „kariéru“, ale ohrožuje také profesní zdraví. Je známo, že úspěšný přechod z dospívání do dospělosti je mimo jiné podpořen získanými kompetencemi pro zvládání zátěže (Eppelmann, Parzer, Lenzen et al., 2016).

2 Copingové strategie

Copingem se rozumí jakékoliv kognitivní nebo behaviorální úsilí ke zvládnutí stresu nebo situací vnímaných jako potencionálně ohrožujících pohodu jednotlivců (Mark & Smith, 2012). Při zvládání jakékoli zátěže či náročné situace si člověk vybírá svoji individuální strategii, jejímž cílem by měla být adaptace na změny a minimalizace nežádoucího vlivu na jeho zdraví (Pelcák, 2013). Copingové strategie se zaměřují spíše na aktivní řešení dané stresové situace, zatímco prosté obranné mechanismy jsou založené spíše na pasivnímu vyhýbání se (Wilkinson, 2001). Dle Lazaruse pojem coping zahrnuje reakce kognitivní, behaviorální i emocionální. Tyto reakce mají za cíl regulaci vnějšího nebo vnitřního tlaku, který jedinec pociťuje (Lazarus in Výrost, Slaměník, 2001). Z hlediska efektivity je také možné na copingové strategie nahlížet jako na produktivní a neproduktivní. Neproduktivní strategie jsou zpravidla charakterizovány negativními emocemi, rigidním chováním a pasivitou, rezignací, ignorací problému, sebeobviňováním, zbožnými přáními a trápením se nad problémem (Palíšek, 2007). Naopak k produktivním strategiím patří aktivní přistupování k realitě, hledání důležitých informací o problému, využití možnosti vyventilovat emoce, aktivní hledání pomoci u dalších osob, řešení problému jeho rozdělením na dílčí části a dále také víra ve vlastní možnosti a schopnosti problém vyřešit (Frydenberg, 2002). V rámci dotazníku SVF 78, se kterým jsme pracovali, jsou copingové strategie děleny na pozitivní (POZ) a negativní (NEG). Pozitivní strategie (POZ) se dále dělí na strategie POZ 1, strategie podhodnocení a devalvace viny, ke kterým se řadí strategie podhodnocení zátěžové situace (dochází k připuštění menší míry stresu v porovnání s ostatními) a odmítání viny (zdůrazňování před sebou sama, že se nejedná o vlastní odpovědnost za vzniklou situaci). Ke strategiím POZ 2, strategie odklonu, patří strategie odklonu (odklon od stresové situace a naopak příklon k takovému jednání, které není kompatibilní s prožívaným stresem) a náhradního uspokojení (odklon k pozitivním aktivitám nebo situacím). Strategie POZ 3, strategie kontroly, pak zahrnují strategie kontroly situace (analýza situace, plánování v krocích a uskutečněné jednání za účelem vyřešit zátěžovou situaci), kontroly reakcí (kontrola a udržení vlastních reakcí s emocemi nabitým podtextem) a strategii pozitivní sebeinstrukce (uvědomění si vlastních kompetencí a schopností kontroly dané zátěžové

situace). Negativní strategie (NEG) zahrnují únikové tendence (sklony k rezignačnímu vyvážnutí ze zátěžové situace), perseveraci (neschopnost se od problému myšlenkově odpoutat, neustálé přemítání o situaci), rezignaci (vzdávání se, zahlcení pocitem beznaděje a bezmoci) a sebeobviňování (připisování příčiny za vznik zátěžové situace výhradně sobě). Tyto strategie spíše stres zesilují a svědčí pro chybějící kompetence zvládnutí, pro využívání únikových strategií, rezignaci či neschopnost uvolnit se (Janke, Erdmannová, 2003).

3 Copingové strategie v adolescenci

Důležitým faktorem při popisu copingových strategií je věk, neboť právě ten pomáhá v rozhodování, kterou strategií si adolescent zvolí. Věk je zde jako ukazatel pro dosažité vývojové možnosti, schopnosti a zkušenosti, které má adolescenti při své volbě k dispozici (Aldwin, 2007). Dle Medvedové navíc nezáleží jen na věku a dosažených mentálních dovednostech, ale také na zdrojích, které jsou dostupné v jejich nejbližším okolí a díky kterým mohou žáci své strategie pro zvládnutí zátěže realizovat (Medvedová, 2004). Zlomovým věkem pro vývoj vlastních copingových strategií se ukázal patnáctý rok života dítěte (Urbanovská, 2010). Z výzkumu autorky Urbanovské z roku 2008 vyplývá, že nejčastěji volenou strategií je strategie kontroly. Tato zahrnuje konstruktivní snahu, pod kterou spadá pozitivní sebeinstrukce (dodávají si odvahy) a kontrola vlastních reakcí (čelí případnému vzrušení nebo si jej cíleně nedovolují a snaží se zachovat klid). Další nejčastěji aplikovanou volbou je vyhýbání se a potřeba sociálních opor. Kontext dané situace pak rozhoduje, zda adolescenti pomocí těchto strategií stres zpracovávají pozitivně nebo negativně. Jedním z faktorů například může být to, zda je daná situace ovlivnitelná a zda má adolescent dost sil k tomu, aby se ji pokusil aktivně změnit. Negativní strategie samy o sobě jsou ve výsledcích výzkumu voleny pro zvládnutí zátěže nejméně často (Urbanovská, 2009). Zátěžové situace, které jsou typické pro adolescenty, klasifikovali ve svém výzkumu Řehulka a Řehulková (2001). Uvádějí stresory, pramenící z následujících oblastí života adolescentů: vrstevníci, pohled na sebe, partnerství, vztah k rodině, studium, komunikace s lidmi, jednání s učiteli, tělesná nespokojenost, orientace ve světě, obavy z budoucnosti (Řehulková, Řehulka, 2001). Experimentování, zaměření se na sebe a zkoumání své identity jsou hlavní charakteristiky dnešních mladých adolescentů, což vše souvisí s faktem, že v zátěžových situacích využívají spíše aktivní styly zvládnutí zátěže. Dosavadní výsledky ukazují na relativní blízkost negativitu a vyhýbání se, jako stylu zvládnutí zátěží. Mezi chlapci a dívkami se přitom nevyskytují v tomto směru žádné výrazné rozdíly (Baumgartner, Karaffová, 2012).

4 Metodologie výzkumu

V rámci výzkumného šetření byl stanoven hlavní cíl výzkumu a zvolena vhodná metodika, k zodpovězení formulovaných výzkumných otázek. Respondenty ve výzkumném vzorku byli jedinci ve vývojovém období adolescence. Limitem tohoto šetření je především jeho omezení na střední školy (gymnázia, učiliště a střední odborné školy) pouze z Olomouckého kraje. Primárně bylo osloveno celkem 84 středních škol, ovšem do výzkumu se aktivně zapojilo pouze sedm škol (tři gymnázia, čtyři střední odborné školy a jedno střední odborné učiliště).

4.1 Cíl výzkumu, výzkumná otázka

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit, zda se vyskytují statisticky významné rozdíly ve výběru copingových strategií pro zvládání školní zátěže mezi chlapci a dívkami v období adolescence.

Výzkumné otázky:

- Jaké copingové strategie volí nejčastěji dívky ze středních škol Olomouckého kraje?
- Jaké copingové strategie ke zvládnutí zátěžové situace preferují nejčastěji chlapci ze středních škol Olomouckého kraje?
- Existují při využívání copingových strategií rozdíly mezi chlapci a děvčaty ze středních škol Olomouckého kraje?

4.2 Výzkumná metoda

Pro zodpovězení výzkumných otázek byl vybrán desing kvantitativního výzkumu.

Jako výzkumný nástroj pro diagnostiku způsobů, které žáci uplatňují při zvládání zátěže, byl použit standardizovaný dotazník z oboru psychologie – Dotazník SVF 78 autorů Wilhelma Jankeho a Gisely Erdmannové (2003). Dotazník je rozdělen do 78 položek, které jsou utříděny do 13 subtestů. Jedná se o multidimenzionální sebepozorovací inventář, který popisuje jedincovy individuální tendence k používání různých způsobů, jak reagovat na pociťovaný stres během situace, kterou vnímá jako zátěžovou (Janke et al., 2003).

4.3 Výzkumný vzorek

Do výzkumu se dobrovolně zapojilo celkem 244 žáků z 3. a 4. ročníků středních škol Olomouckého kraje. V rámci primárního třídění byly vyloučeny nekompletně vyplněné dotazníky a do výsledného souboru, se kterým mohlo být dále statisticky pracováno,

tak bylo zahrnuto celkem 155 žáků, tj. 73 dívek (47 %) a 82 (53 %) chlapců. Dolní věková hranice žáků byla omezena na 18 let věku.

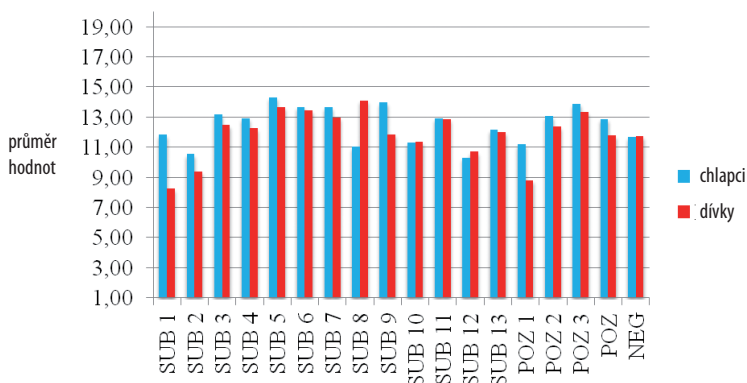
4.4 Výsledky výzkumného šetření

Získané výsledky byly zpracovány dle pokynů v rámci standardizovaného SVF 78 do-
tazníku. Předložené výsledky jsou součty aritmetických průměrů subtestů (dle standar-
dizovaných pokynů autorů pro českou populaci).

Výsledky rozdílů při volbě copingových strategií je možno vidět na grafu 1 Výběr Copingových strategií. Dále byly výsledky zpracovány pomocí Studentova T-testu a ko-
relační analýzy k určení síly korelační závislosti s hladinou významnosti $p < ,05000$. Ač
některé výzkumy poukazují na možný vztah mezi volbou copingové strategie a po-
hlovím (např. Ficková, Ruiselová, 1999), v našem výzkumu se nepotvrdila statistická
významnost při volbě copingových strategií mezi chlapci a dívkami. S našimi výsledky
se tedy přikláníme k výsledkům výzkumů autorů – např. Aldwin (2007), Medvěďová
(2004), Urbanovská (2010) a dalších, kteří naopak potvrzují souvislosti spíše s věkem,
zkušenostmi a schopnostmi, nežli s pohlavím.

Graf 1

Výběr copingových strategií



Přestože jsme v tomto výzkumu neprokázali statistickou významnost, je možné z před-
loženého grafu vyčíst, že z pozitivních strategií více využívají POZ 1 (Podhodnocení,
Odmítání viny) chlapci nežli dívky a také chlapci dosáhli nepatrně vyššího výsledku než
dívky u POZ 2 (Odklon, Náhradní uspokojení). Pro negativní copingové strategie není
viditelný mezi pohlavími téměř žádný rozdíl (Úniková tendence, Perservice, Rezignace,

Sebeobviňování). Dívky však mají tendence spíše využívat negativních strategií (NEG, průměr 11,70) než strategie Podhodnocení a devalvace viny (POZ 1, průměr 8,79). Nejednotné výsledky poukazují na nutnost dalšího zkoumání této problematiky.

5 Diskuze

Problematika stresu a jeho zvládání je častým výzkumným záměrem mnoha výzkumníků – Lazarus (1993), Křivohlavý (2001), Aldwin (2007), Sollár, Sollárová, (2009) a dalších. Výsledky dotazníku SVF 78 odpovídají dosavadním názorům, že vnímání stresu a jeho zvládání v kontextu pohlaví není úplně jednoznačné. Porovnáme-li výsledky se zahraničními výzkumy, můžeme vidět, že například adolescenti z ruského výzkumu (Markova, Nikitskaya, 2014) volí nejčastěji jako copingovou strategii sociální oporu, a to konkrétně emoční podporu u svých vrstevníků. Jak dále uvádějí, současně s touto strategií u nich klesá využití podpory od rodičů a jako další strategie vybírají nejčastěji strategie kontroly situace (průměr 10,8–12,2) a pozitivní sebeinstrukce (s průměrem 11,3–12,6). Ve srovnání s naším výzkumem žáci středních škol z Olomouckého kraje dosáhli v průměru nepatrně vyšších výsledků chlapci (průměr 13,85) a dívky (průměr 13,33) převážně v oblasti strategií SUB 3 (kontrola situace, kontrola reakcí, pozitivní sebeinstrukce). Ve výzkumu Deyreh (2012) jsou to opět spíše chlapci, kdo si volí ke zpracování stresu jako strategii převážně kognitivní přístup k problému ($t = 2.642$, $p < .009$ a $t = 2.308$, $p < .022$), zatímco dívky měly tendence používat neefektivní strategie a cítily se být ve stresu víc, než bylo nezbytně nutné.

Předložené výsledky je možno zhodnotit i v rámci norem standardizovaného dotazníku SVF 78. Ukazuje se, že jsou to opět dívky, které mají na rozdíl od chlapců, tendence více využívat negativních strategií NEG (průměr 11,70) než pozitivních POZ 1 (průměr 8,79), což může přispívat k subjektivnímu pocitu zhoršení zátěžové situace. Je tedy možné usuzovat, že se u dívek projevují větší sklony k únikům ze stresové situace, což z dlouhodobého hlediska stres spíše umocňuje. U dívek se dále ukazuje, že mají vyšší tendence přemítat o stresové situaci, nedokáží se od ní myšlenkově odpoutat, jejich negativní představy a myšlenky o zátěži zabírají kapacitu myšlení a neustále se vnučují, což v konečném důsledku zátěžovou situaci také jen zhoršuje. Dále mají větší sklon k rezignaci (pocity bezmoci a beznaděje) a k sebeobviňování (sklon ke sklíčenosti a obviňování sebe sama z chyb). Uvedené sklony dívek (únik, sklíčenost, sebeobviňování apod.) mohou být následkem toho, že společně s nízkou preferencí strategií POZ 1 (Podhodnocení, Odmítání viny), která byla vyšší u chlapců, dívky zátěžové situace nepodceňují a současně si uvědomují i vlastní díl odpovědnosti (Janke, Erdmannová, 2003).

Otevřenou otázkou zůstává případný dopad zjištěných výsledků do pedagogické praxe. Ukazuje se, že dívky subjektivně negativněji vnímají zátěžové situace a pravděpodobně potřebují větší podporu a porozumění při jejich zvládání. Nicméně vyvozovat

závěry by v tomto případě byla pouhá spekulace, téma si jistě zaslouží podrobnější výzkum.

Závěr

Článek předkládá výsledky výzkumného šetření, jehož cílem bylo zjistit, zda existuje významný rozdíl ve výběru copingových strategií mezi chlapci a dívkami ze středních škol Olomouckého kraje. Dle dosažených výsledků jsou to dívky, které na rozdíl od chlapců mají tendence více využívat negativních strategií (NEG, průměr 11,70) než pozitivních (POZ 1, průměr 8,79). Chlapci více než dívky využívají strategie Odklon a náhradní uspokojení. Významný rozdíl mezi výběrem copingových strategií u chlapců a u dívek se ve věku 18–20 let neprokázal. Uvědomujeme si, že tyto závěry, vzhledem k nízkému počtu respondentů, nelze zobecňovat na celou populaci. Zvolené téma si zaslouží podrobnějšího, longitudinálního výzkumu.

Literatura

- Aldwin, C., M. (2007). *Stress, Coping and Development: An Integrative Perspective*. 2nd ed. New York: The Guilford Press.
- Baumgartner, F., & Karaffová, E. (2012). Strategie zvládání ve vztahu k aspektům vynořující se dospělosti. *Psychologie pro praxi*, 47(1–2): 11–25.
- Čáp, J., & Mareš, J. (2001). *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál.
- Deyreh, E., & Nikitskaya, E. (2012). Comparison between High School Students in Cognitive and Affective Coping Strategies. *Procedia – Social And Behavioral Sciences*, 46, pp. 289–293. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.05.108>
- Eppelmann, L., Parzer, P., Lenzen, C., Bürger, A., Haffner, J., Resch, F., & Kaess, M. (2016). Stress, coping and emotional and behavioral problems among German high school students [Online]. *Mental Health*, 4(2): 81–87. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.mhp.2016.03.002>
- Ficková, E. (1994). Preferencia copingových strategií pri zvládání strsových situácií. In E. Ficková & Z. Ruiselová, *Poznávanie a zvládanie záťažových situácií* (1st ed., pp. 73–84). Bratislava: Ústav experimentálnej psychológie SAV.
- Frydenberg, E. (2002). *Adolescent Coping: Advances in Theory, Research and Practice*. London: Routledge.
- Janke, W., & Erdmannová, G. (2003). *Strategie zvládání stresu – SVF 78*. Překlad J. Švancara. Praha: Testcentrum.
- Křivohlavý, J. (2001). *Psychologie zdraví*. Praha: Portál.
- Lazarus, R. S. (1993). From Psychological Stress to the Emotions: A History of Changing Outlooks. *Annual Review Of Psychology*, 44(1): 1–22. Dostupné z: <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.44.020193.000245>
- Lovenjak, I., & Peklaj, C. (2016). Stress and Perception of School Satisfaction on a Sample of Slovene Primary School Students. *Psiholgijske Teme/ Psychological Topics*, 25(3): 357–379.

- Markova, S., & Nikitskaya, E. (2016). Coping strategies of adolescents with deviant behaviour. *International Journal Of Adolescence And Youth*, 22(1): 36–46. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/02673843.2013.868363>.
- Mark, G., & Smith, A. P. (2012). Occupational stress, job characteristics, coping, and the mental health of nurses. *British Journal Of Health Psychology*, 17(3): 505–521. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.2044-8287.2011.02051.x>.
- Medvedová, L. (2004). Zdroj stresu a zdroje jeho zvládnutí dětmi a adolescenty. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 39(2–3): 108–120.
- Palíšek, P. (2007). Stresové situace a jejich zvládnutí v období adolescence. *Psychiatrie*, 11(3): 148–156.
- Pelcák, S. (2013). *Osobnostní nezdolnost a zdraví*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Řehulka, E., & Řehulková, O., (Eds.). (2001). *Psychologické otázky adolescence: sborník příspěvků*. Boskovice: Albet.
- Sollár, T., & Sollárová, E. (2009). Proactive coping from the perspective of age, gender and education. *Studia Psychologica*, 51(2–3): 161–166.
- Urbanovská, E. (2009). Strategie zvládnutí stresu u středoškolské mládeže. In Řehulka, E., et al. *Škola a zdraví pro 21. století: Aktuální otázky výchovy ke zdraví*. Brno: Masarykova Univerzita.
- Urbanovská, E. (2010). *Škola, stres a adolescenti*. Olomouc: Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta.
- Výrost, J., & Slaměňík, I. (2001). *Aplikovaná sociální psychologie II*. Praha: Grada.
- Wilkinson, G. (2001). *Stres*. Praha: Grada.

Kontakt:

Mgr. Martina Zouharová
doc. PhDr. Irena Plevová, Ph.D.
Katedra psychologie a patopsychologie
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc
E-mail: martina.zouharova@upol.cz; irena.plevova@upol.cz

PaedDr. Mgr. Marie Chrásková, Ph.D., školitel konzultant
Katedra antropologie a zdravotní vědy
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc
E-mail: marie.chraskova@upol.cz

Mgr. Martina Zouharová je studentkou doktorského studijního programu Pedagogika na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Podílí se na výuce obecné a vývojové psychologie, ošetrovatelství, podpory zdraví a vede semináře odborného psaní. Ve své disertační práci a realizovaných výzkumných šetřeních se zabývá problematikou copingových strategií, zdrojů stresu a existenciality u žáků na středních školách. Své výstupy pravidelně publikuje na tuzemských i mezinárodních konferencích a ve sbornících z mezinárodních vědeckých konferencí.

Doc. PhDr. Irena Plevová, Ph.D. po předchozí pedagogické praxi působí na Katedře psychologie a patopsychologie Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci jako členka vědecké rady, oborové rady, akademického senátu PdF UP a také členka Ph.D. komise. Je členkou odborného týmu Vysokoškolské psychologické poradny. Vyučuje převážně předměty spojené s obecnou a vývojovou psychologií, předměty spojené s psychologickými problémy školní praxe. Odborně je zaměřena na problematiku zátěžových situací v edukačním prostředí, problematiku školní připravenosti dětí k zahájení školní docházky, zabývá se tematikou dětské kresby a dětského výtvarného projevu a také se věnuje tématice kauzálních atribucí, atribučních stylů a duševního zdraví. V rámci těchto tematických oblastí publikuje a účastní se tuzemských i zahraničních konferencí, věnuje se grantové činnosti a tvorbě studijních opor.

PaedDr. Mgr. Marie Chrásková, Ph.D. po předchozí zdravotnické, pedagogické a poradenské praxi působí na Katedře antropologie a zdravovědy Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Profesně a výzkumně se orientuje na problematiku podpory zdraví v jeho holistickém pojetí, zdravotní gramotnost, podporu aktivního stárnutí a gerontoandragogiku v intencích oborů pedagogika, psychologie a ošetrovatelství. Vyučuje předměty orientované na zdravotní gramotnost, podporu ke zdraví, andragogiku, gerontologii. Dlouhodobě provádí longitudinální výzkumy postojů žáků ZŠ, SŠ a studentů VŠ z hlediska psychodiagnostiky. Tyto výzkumy provádí i v mezinárodním kontextu Visegrádského prostoru a výsledky pravidelně publikuje v zahraničních časopisech a ve sbornících z mezinárodních vědeckých konferencí. Je členkou České asociace pedagogického výzkumu.